

КРЕМЕНЕЦЬКА ШКОЛА МИСТЕЦТВ ЯК ОСЕРЕДОК ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ФОРТЕПІАННОГО МИСТЕЦТВА

Легкун О. Г.

*кандидатка мистецтвознавства,
доцентка кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка*

Матвійчук І. Р.

*студентка I курсу магістратури факультету культури і мистецтв
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
концертмейстерка циклової комісії музичних дисциплін
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії імені Тараса Шевченка
м. Кременець, Україна*

Одним із головних завдань вітчизняного музикознавства є вивчення історичного розвитку та сьогодення регіональної музичної культури й освіти. Культурні та освітні реформи в Україні зумовили зацікавлення науковців до дослідження традицій, досвіду та інновацій у галузі початкової музичної освіти.

Діяльність Кременецької музичної школи Тернопільської області знайшла відображення на шпальтах регіональної преси у дописах В. Войтка, Р. Ленчука, Г. Чернихівського та інших. Однак, розвиток фортепіанного виконавства на Кременеччині не ставав об'єктом спеціального наукового дослідження.

Мета дослідження – визначити роль Кременецької школи мистецтв як осередку професіоналізації фортепіанного мистецтва.

Основним центром музичної культури міста Кременець є школа мистецтв, яка по праву має статус однієї із кращих шкіл естетичного виховання Тернопільської області.

Першим директором Кременецької музичної школи, яка була організована у 1939 році, був П. Зон. П'ятеро педагогів, серед яких М. Чистосердова (випускниця Петербурзької консерваторії по класу А. Рубінштейна), К. Кузнецова (випускниця Львівської консерваторії) навчали 17 учнів грі на фортепіано, скрипці та духових інструментах. Поступово розширюється викладацький склад, збільшується кількість дітей, які виявили бажання опанувати гру на певному музичному інструменті й отримати основи музичної освіти. На 1 вересня 1940 року у школі працювало 15 викладачів, серед яких піаністи: Є. Крха, С. Цендер, М. Чистосердова [3, с. 6].

На жаль, під час Другої світової війни наприкінці червня 1941 року навчальний заклад припиняє свою роботу.

Рішенням Виконкому Тернопільської обласної Ради депутатів трудящих від 2 червня 1944 року було відкрито Кременецьку музичну школу [4, арк. 29 зворот], хоча навчання в ній розпочалося 5 квітня. На посаду директора музичної школи було призначено І. Гіпського, який очолював колектив упродовж 32 років. На фортепіанному відділі працювали викладачі: М. Чистосердова, О. Григорович, З. Васільєва, Н. Вишневська, Й. Рутковський [4, арк. 34].

Завдяки організаторському таланту керівника було відкрито нові спеціальності, створено учнівські оркестри та ансамблі, колективи художньої самодіяльності.

У 1945/46 н.р. засновано духовий оркестр (кер. Ю. Гойдало), у 1951 – перший на Тернопіллі дитячий оркестр народних інструментів (кер. С. Пендюра), у 1955 – вперше в області відкрито у музичній школі клас віолончелі. У 1956 році з ініціативи І. Гіпського організовано симфонічний оркестр. У 1949 р. на базі школи відбулася перша обласна конференція учителів музичних шкіл, що засвідчило високопрофесійну діяльність педагогічного колективу [2, с. 92].

Учні та викладачі фортепіанного відділу школи провадять цикли культурно-просвітницьких концертів для учнів та жителів міста. Так, 17 жовтня 1949 р. відбувся концерт пам'яті Фридерика Шопена. Виконання випускником Л. Гіпським Етюдів ор. 10 №12, Полонезу ор. 40 №1, Вальсу ор. 64 №7, Фантазії-експромту ор. 66 свідчить про професійний рівень виконавської майстерності.

Завдяки архівним документам довідуємося про склад учнівського колективу музичної школи у 1949 році. Із загальної кількості 149 учнів на фортепіанному відділі навчалося 73 здобувачі. Вагомих успіхів у навчанні досягли Г. Лисенко, Н. Данилевич, В. Андрієвська, О. Бінська, Н. Польова [5, арк. 15].

Нове покоління викладачів – колишніх випускників школи – внесли значний внесок у музичне виховання учнівської молоді, дбайливо зберігаючи традиції своїх попередників. Серед них: С. Андрущенко, М. Баскакова, Н. Огнєнко, Г. Козачок, Т. Лірська, О. Ромашевська, Г. Сазанська, Л. Урлюк, А. Фурманчук, Л. Шурак та інші. Згодом педагогічний колектив поповнили випускники Тернопільського музичного училища: Л. Ковальчук, Л. Матерська, Н. Попенко, Н. Хомишина та інші.

У різний час фортепіанний відділ очолювали: С. Андрущенко, М. Баскакова, Н. Камінська, Л. Ковальчук, Г. Козачок. Сьогодні відділом керує старший викладач Т. Метельська.

У 1967 році на базі фортепіанного відділу було проведено семінар викладачів музичних шкіл Тернопільської області. В 1973 році – семінар-практикум викладачів фортепіано та струнних інструментів, у якому взяли участь викладачі Київської консерваторії Юрій Полянський

та Ігор Рябов. Сьогодні відділ співпрацює у сфері мистецької, наукової, навчально-методичної та концертної діяльності із викладачами Рівненського музичного фахового коледжу та Тернопільського мистецького фахового коледжу імені Соломії Крушельницької.

Педагоги постійно удосконалюють методику викладання фортепіано, оволодівають інноваційними формами роботи з учнями, систематично підвищують фахову кваліфікацію. Традиційними стали проведення відкритих уроків, майстер-класів, відвідування методичних семінарів та вебінарів, які сприяють підвищенню професійного рівня викладачів та поширенню власного педагогічного досвіду. Сольні виконавці, фортепіанні дуети та квартет викладачів є постійними учасниками звітних концертів школи, творчих заходів.

Кращі вихованці фортепіанного відділу стали лауреатами і дипломантами міжнародних, всеукраїнських, обласних і регіональних конкурсів. Приміром, на обласному конкурсі «Творчість юних – 2025» призові місця отримали: Т. Тарасюк (І місце, викл. Т. Метельська), О. Зінькова (ІІ місце, викл. Н. Кравчук).

Успішною для учнів фортепіанного відділу стала участь у XXI обласному двотуровому конкурсі юних піаністів ім. В. Барвінського (Тернопіль, 2025): І місце – В. Гураль (викл. Н. Мощенко), ІІ місце – С. Путькалець (викл. К. Оболончик), ІІІ місце – М. Велічук (викл. В. Остапчук) [1].

Кременецька школа мистецтв за 85 років діяльності фортепіанного відділу випустила понад 900 учнів, виховала кілька поколінь талановитих особистостей, майже третина з яких стали професійними музикантами та науковцями.

Серед випускників фортепіанного відділу Н. Очеретовська – докторка мистецтвознавства, професорка, завідувачка кафедри теорії музики Харківського національного університету мистецтв ім. І.П. Котляревського; М. Скібінецька – викладачка Львівської музичної школи-інтернату ім. С. Крушельницької (нині Львівський державний музичний ліцей імені С. Крушельницької); Б. Сегін – композитор та музичний менеджер, лауреат премії імені Левка Ревуцького (2004) та Бориса Лятошинського (2019); О. Шак – заслужений артист України, композитор та співак; Т. Прокопович – кандидатка мистецтвознавства, доцентка та Ж. Даюк – кандидатка педагогічних наук, доцентка Рівненського державного гуманітарного університету; О. Легкун – кандидатка мистецтвознавства, доцентка Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка; А. Іванюшенко – викладачка Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка, керівниця Оркестру барокової капели Академії; Н. Галактіонова – професорка Музичної академії в Брюсселі та інші.

Отже, діяльність фортепіанного відділу Кременецької школи мистецтв відіграє важливу роль у формуванні музичної освіти та

культури регіону, є вагомим осередком професіоналізації фортепіанного мистецтва. Високопрофесійна діяльність педагогів у вихованні юних піаністів представлена нагородами учнів за участь у численних конкурсах та фестивалях.

Випускники відділу працюють сьогодні у школах мистецтв, мистецьких фахових коледжах, закладах вищої освіти різних регіонів України та за кордоном.

Література:

1. Кременецька школа мистецтв ім. М. Вериківського. URL: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100057530735534> (дата звернення: 10.04.2025).
2. Легкун О. Г. Внесок Івана Гіпського у розвиток музичної культури Південно-Західної Волині 30–50-х років XX століття. *Проблеми українського державотворення: історія і сучасність* : матеріали Міжнар. наук.-краєзн. конф., 5–8 черв. 2007 р. Т. 2. Житомир : М. Косенко, 2007. С. 88–94.
3. Наказ № 47 від 1 вересня 1940 року. Книга наказів по Кременецькій музичній школі. С. 6.
4. Паспорти на музичні школи Тернопільської області. *Держархів Тернопільської обл.*, Ф. р-1787. Оп. 1. Спр. 2. 34 арк.
5. Протоколи педагогічної ради і обстеження музичних шкіл області за 1948–1950 рр. *Держархів Тернопільської обл.* Ф. р-1787. Оп. 1. Спр. 51. 63 арк.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-500-9-22>

ФОТОГРАФІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ТРАВМИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ ВОЄННОГО ЧАСУ

Марченко В. С.

студентка II курсу

*Навчально-науковий інститут філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
м. Київ, Україна*

Повномасштабне вторгнення росії в Україну спричинило не лише фізичні руйнування, але й колективну травму, яка потребує культурологічного осмислення та репрезентації. Війна залишає по собі глибокі як індивідуальні, так і колективні травматичні переживання. У цьому контексті фотографія постає не лише засобом інформування чи документування, але є потужним культурним інструментом, що фіксує,